

Macedónia

– Üzletkötés és vállalat alapítás – tudnivalók magyar vállalkozók számára –

Tartalom

Tartalom	1
Alapadatok.....	3
1. Történelmi áttekintés.....	4
2. További hasznos információk angol nyelven	4
Gazdasági helyzet	5
1. Legfontosabb indikátorok.....	5
2. A külkereskedelem fő jellemzői.....	6
3. Gazdasági helyzet	6
4. További hasznos információk magyar nyelven.....	7
5. További hasznos gazdasági információk angol nyelven.....	7
Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal	8
1. Politikai, államközi kapcsolatok	8
2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok	8
2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében.....	10
Jogi, szabályozási környezet.....	11
1. Macedóniából Magyarországra történő behozatal (import) szabályozása	11
2. Magyarországról Macedóniába irányuló kivitel (export) szabályozása.....	12
3. Vállalat alapítás	13
4. Ingatlanvásárlás.....	14
5. Egyéb.....	14
6. További hasznos jogi információk angol nyelven.....	15
Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés.....	15
1. EXIM országkockázati besorolás	15
2. Helyi fejlesztési bank	15
3. Helyi befektetés-ösztönzési szervezetek.....	15
4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat.....	15

5. Tenderlehetőségek	16
Praktikus információk	16
1. Magyar nagykövetség és konzuli hivatal	16
2. Beutazási feltételek.....	17
3. Egészségügyi helyzet.....	18
4. Közbiztonság	18
5. Infrastruktúra, közlekedés.....	19
6. Repülőterek.....	20
7. Banki szolgáltatások elérhetősége	20
8. Egyéb.....	21
Kultúra.....	21
1. Vallás, vallási szokások	21
2. Fontosabb ünnepek.....	21
3. Üzleti etikett, tárgyalási szokások	21
4. További hasznos információk a kultúráról magyar nyelven.....	22
5. További hasznos információk a kultúráról angol nyelven	22
További információk, linkgyűjtemény	22
1. Általános információk	22
2. Szkopje.....	23
3. Angol nyelvű online napilapok	23
4. Reptér.....	23

Alapadatok

Hivatalos név: Macedónia

Főváros	Szkipje
Államforma	köztársaság
Kormányzat	köztársaság, a végrehajtó hatalom élén a miniszterelnök vezette kormány áll, 5 évente választanak új köztársasági elnököt
Pénznem	macedón dénár (MKD), váltópénze a deni (1000 dénár = 15,84 EUR és 17,427)
Hivatalos nyelv	macedón, albán**
Beszélt nyelvek	macedón, albán, török, roma, szerb, egyéb**
Területe	25713 km ²
Lakossága	2,096 millió fő (2015-ös becslés)**
Éves népességszaporulat	0,2% (becslés, 2015)**
Időeltolódás	GMT + 1 óra
Etnikai megoszlás	macedóniai (64,2%), albán (25,2%), török (3,9%), roma (2,7%), szerb (1,8%), egyéb (2,2%)
Vallások	macedón ortodox (64,7%), muszlim (33,3%), egyéb keresztény (0,37%), egyéb (1,8%) (2002-es népszámlálási adat)**
Nemzeti ünnep	augusztus 2. (köztársaság ünnepe), szeptember 8. (függetlenség napja)***

Forrás: * http://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Macedonia

** <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mk.html>

*** <http://www.kulugyminiszterium.hu/dtweb/unnepek.aspx>

Macedónia alkotmány szerinti neve Macedón Köztársaság, de mivel az ország ENSZ-taggá válásakor nevét Egykori Jugoszláv Macedón Köztársasággént (Former Yugoslav Republic of Macedonia, FYROM) határozták meg, ezért nemzetközi fórumokon mind a mai napig ez az elnevezés használatos. Macedónia a közép-balkáni térség tengerpart nélküli állama, amely északnyugatról Koszovóval, északról Szerbiával, keletről Bulgáriával, délről Görögországgal, nyugatról pedig Albániával határos. Az ország nyolc közigazgatási régiója a következő: Szkipje, Pelagonia, Polog, Keleti, Dél-keleti, Észak-keleti, Dél-nyugati régiók és Vardar. A közigazgatási régiók statisztikai és jogi szempontból jelentősek. Az ország politikai irányítása 84 helyi önkormányzaton keresztül történik.

1. Történelmi áttekintés

A mai Macedónia a hasonló nevű történelmi állam nyugati részét képezi. A történelmi állam római megszállás alá került i.e. 148-ban és területén provincia alakult. Amikor a római birodalom 395-ben kettészakadt, a terület bizánci fennhatóság alá került a következő évszázadokra. A térség feletti ellenőrzést a törökök vették magukhoz 1371-ben, akik hatalmi pozícióikat a következő ötszáz évben meg is tartották, egészen 1913-ig. A balkáni nemzetállamok területszerzési törekvései a 19. században a térséget is elérték. A török-orosz háborúnak véget vető 1878-as San Stefano-i béke értelmében Macedónia egy részét a törökök átadták Bulgáriának. Az 1913-as második balkán háborúban azonban Bulgária a területeket a szerbeknek kényszerül átadni.

1918-ban, mivel Szerbia unióba lépett Horvátországgal, Szlovéniával és Montenegróval, az annektált területek is a Királyság, majd 1929-től Jugoszlávia részei lettek. A második világháború után Josip Broz Tito vezetésével kommunista köztársaságként szervezték át Jugoszláviát. Tito pánszláv értékrendje Macedóniát önálló államként ismerte el, amely a kulturális élet fellendülését eredményezte.

Macedónia 1991. szeptember 8-án nyilvánította ki függetlenségét Jugoszláviától. Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 1993-ban vette fel az államot országjegyzékébe Egykori Jugoszláv Macedón Köztársaság (FYROM) néven. Görögország a kezdetektől fogva ellenezte Macedónia önálló nemzetállamként való elismerését, mivel az államosodást a hasonló nevű görög tartomány elfoglalásának első lépéseként értékelték. Ezért 1995-ben kereskedelmi embargót indítottak az ország ellen, amely 20 hónapig tartott.

A terület etnikai konfliktusoktól nem mentes. 2001-ben az albán kisebbség – amely szélesebb körű autonómia kivívását tűzte ki célul – fegyveres felkelést hajtott végre, amely hathónapos állóháborúvá fajult. A béketárgyalások a NATO-csapatok országba engedésével zárultak, valamint az albán etnikai kisebbség szélesebb körű autonómiát kapott. 2001 óta az albán az ország második hivatalos nyelve.

(Forrás: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mk.html>,
http://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Macedonia,
http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Republic_of_Macedonia,
<http://www.infoplease.com/country/macedonia.html>)

2. További hasznos információk angol nyelven

Az ország politikájáról:

Macedón Köztársaság weboldala: <http://www.vlada.mk/?language=en-gb>

A BBC weboldala: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-17550407>

Balkaninsight.com, online hírportál a Balkánról:

<http://www.balkaninsight.com/en/page/macedonia-home>

Economist, online hírportál: <http://www.economist.com/topics/macedonia>

Európai Fórum a Demokráciáért és Szolidaritásért:

<http://www.europeanforum.net/country/montenegro>

Az ország földrajzáról:

About.com, földrajzi információk Macedóniáról:

<http://geography.about.com/library/cia/blcmacedonia.htm>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_the_Republic_of_Macedonia

Online Világatlasz: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/mk.htm>

Az ország történelméről:

Brigham Young Egyetem online könyvtára:

[http://eudocs.lib.byu.edu/index.php/History_of_Macedonia: Primary Documents](http://eudocs.lib.byu.edu/index.php/History_of_Macedonia:Primary_Documents)

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Republic_of_Macedonia

Historyofmacedonia.org, történelmi weboldal: <http://www.historyofmacedonia.org/>

Michigan Állami Egyetem weboldala: <http://globaledge.msu.edu/countries/macedonia>

Historyorb.com, történelmi weboldal: <http://www.historyorb.com/countries/macedonia>

Gazdasági helyzet

1. Legfontosabb indikátorok

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
GDP (milliárd USD)*	6,0	6,6	8,2	9,8	9,3	9,3	10,4	9,7	10,2	11,3	10,09
Egy főre jutó GDP (USD)*	2864	3133	3892	4686	4434	4442	4962	4589	4850	5456	4787****
Egy főre jutó GNI (USD)*	2830	3130	3390	4130	4450	4580	4710	4690	4800	5150	n.a.
GDP növekedési üteme (% , év/év)*	4,4	5,0	6,1	5,0	-0,9	2,9	2,8	-0,3	3,1	3,8	3,2
Ipari termelés növekedési üteme (%)*	4,5	3,9	12,0	4,5	-7,6	3,2	6,0	2,0	10,2	5,8	4,8
Infláció (fogyasztói árak, %)*	0,2	3,2	2,2	8,3	-0,7	1,6	3,9	3,3	2,7	-0,3	-0,3
Exportvolumen (milliárd USD)*	124,6	138,2	175,8	177,7	124,3	144,9	170,3	160,9	118,3	202,2	n.a.
HDI (Emberi Fejlettségi Index)**	0,711	0,715	0,719	0,734	0,734	0,736	0,738	0,740; 78. hely	0,73; 84. hely	0,164 81. hely	n.a.
GCI (Globális Versenyképességi Index)***	n.a.	3,8; 84. hely	3,7; 94. hely	3,9; 89. hely	4,0; 84. hely	4,0; 79. hely	4,0; 79. hely	4,0; 80. hely	4,1; 73. hely	4,3 60. hely	144 országból

Forrás: * <http://data.worldbank.org/country/macedonia-fyr>

** <http://hdr.undp.org/en/statistics/>, kategória: „közepes”

*** <http://www.weforum.org/issues/competitiveness-0/gci2012-data-platform/>

2. A külkereskedelem fő jellemzői

A külkereskedelem fő jellemzői

Legfontosabb exportpartnerek	Németország (41,1%), Bulgária (6,6%), Olaszország (6,1%), Szerbia (5,2%), Koszovó (4,7%), Görögország (4,6%) (2014 est.)
Legfontosabb exporttermékek	élelmiszerek, italok, dohány, textil, egyéb termékek, vas, acél, gépkocsi-alkatrészek
Importvolumen	6,2 USD (2015-ös becslés)
Legfontosabb importpartnerek	Egyesült Királyság (12,3%), Németország (11,1%), Görögország (9,2%), Szerbia (8,2%), Olaszország (6,2%), Kína (5,9%), Bulgária (5,3%), Törökország (5,1%) (2014)
Legfontosabb importtermékek	gépek és berendezések, autók, vegyszerek, üzemanyag, élelmiszer-ipari termékek

Forrás: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mk.html>

3. Gazdasági helyzet

Macedónia gazdasága Európa-centrikus, emellett a térség európai uniós politikai integrációja is folyamatban van. A jugoszláv utódállamok közül Macedónia volt gazdaságilag a legelmaradottabb 1991-ben. Ennek egyik jele volt, hogy a szolgáltató szektor a nemzeti össztermék mindösszesen 5%-ához járult hozzá. A nemzetállamosodás kezdetben erősen negatív hatással volt a gazdaságra, hiszen az egykori központi jugoszláv kormányzattól származó átutalások megszűntek, valamint a korábbi társországoiktól való önállósodással megszűnt a szabadkereskedelmi övezet is. Tovább súlyosbította a helyzetet a Görögország által bevezetett embargó 1995-ben, amely végül 20 hónapig tartott.

A kezdeti nehézségek után azonban az utóbbi években már makrogazdasági egyensúly jellemezte az országot. Habár az infláció tartósan alacsony szinten áll, komoly külföldi befektetői szándék nem jelent meg a térségben. Részben ezzel magyarázható a munkanélküliség tartósan magas szintje. A macedón kormány intézkedéseinek és a külföldi befektetéseknek köszönhetően a munkanélküliség folyamatosan csökken (a 2006 évi 36%-ról 26,1%-re mérséklődött). A feketegazdaságból származó jövedelmek becslések szerint a GDP 20-45%-át teszik ki.

A gazdasági világválság hatására a korábban is alacsony külföldi befektetői kedv tovább csappant, valamint a kereskedelmi mérleg egyenlege is romlott. A 2010 óta tartó makrogazdasági stabilitás részben annak is köszönhető, hogy a macedón dénárt az euró árfolyamához kötötték. Az elmúlt időszakban Macedónia gazdasága folyamatos növekedést ért el. Ez alól kivétel a 2013 év volt. A már több mint egy éve húzódozó belpolitikai válság negatív hatással van a gazdaság egészére is. A még mindig alacsonynak mondható államadósság mértéke folyamatosan növekszik.

Ki kell emelni, hogy az egyre mélyülő belpolitikai válság miatt, 2016 áprilisában a Macedón Nemzeti Bank elkészített egy ún. alternatív forgatókönyvet, azaz lefelé módosította az idei évre vonatkozó gazdasági előrejelzéseit. A helyzet komolyságát jelzi, hogy a korábban tervezett +3,6%-os gazdasági növekedési kilátást, +1,6%-ra módosította. Sőt, a macedón dénár irányadó kamatlábát is 75 bázisponttal, 4%-ra emelte. Ezzel az intézkedéssel kívánta

megakadályozni a helyi valutával szemben intézett spekulatív támadást. A kamatemeléssel egy hosszú évek óta tartó kamatcsökkentési folyamat szakadt meg. A bankkormányzó több alkalommal is határozottan kijelentette, hogy meg fogják védeni a valuta árfolyamát és az ország pénzügyi stabilitását is.

A belpolitikai válság ellenére is folyamatos a külföldi vállalatok érdeklődése Macedónia iránt. Ezt számos üzletember találkozó jelzi, mely során számos együttműködési területet sikerül beazonosítani a résztvevőknek. Kiemelkedő iparágak a fémipar, autóalkatrész gyártás, textilipar valamint az élelmiszeripar. A legfontosabb külkereskedelmi partnerek: Németország, Nagy Britannia, Szerbia, Bulgária és Görögország. Az országba érkező külföldi befektetések révén a macedón kivitel folyamatos növekedése tapasztalható, az import export lefedettsége az idei év elején meghaladta a 70%-ot.

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Macedónia

http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_Republic_of_Macedonia és

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mk.html>)

Macedónia a következő nemzetközi szervezetek tagja: Egyesült Nemzetek Szervezete, Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, Világbank, Nemzetközi Valutaalap, Világkereskedelmi Szervezet. Ezen kívül Macedónia NATO-hoz és az Európai Unióhoz való csatlakozási tárgyalásai is folyamatban vannak. 2010 októberében a Világbank hároméves partnerországi stratégiai szerződést írt alá Macedóniával. Ennek eredményeként az ország jelentős mértékű pénzügyi támogatásban részesült, amely összeget a gazdasági versenyképesség javítására, a munkaerőpiac erősítésére és a szociális háló kiépítésére kívánják fordítani.

(Forrás: <http://globaleledge.msu.edu/countries/macedonia/economy>)

Az energiapiac fejlesztése prioritást élvez Macedóniában. Az ország műszakilag rendelkezésre álló vízenergia-potenciáljának 70%-a még nyitott a jövőbeli beruházások előtt. (Forrás: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp1130.pdf>)

Macedónia területén húzódik végig az ún. 8-as folyosó mintegy 98 kilométernyi gázvezeték, amely Bulgária és Szkopje között létesít kapcsolatot. A jövőbeli fejlesztések ezen a területen új energia-termelési üzemek létesítésére, a fogyasztók közvetlen ellátásának biztosítására, valamint a gázvezeték-hálózat korszerűsítésére összpontosulnak.

4. További hasznos információk magyar nyelven

Business Hungary: <http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto?orszagismerteto-macedonia>

5. További hasznos gazdasági információk angol nyelven

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mk.html>

ENSZ fejlesztési program, Humán Fejlettségi Index:

<http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

Versenyképességi Index:

<http://www.weforum.org/issues/competitiveness-0/gci2012-data-platform/>

A Világbank adatbázisa: <http://data.worldbank.org/country/macedonia-fyr>

Macedónia központi statisztikai hivatala angol nyelven:

http://www.stat.gov.mk/Default_en.aspx

Gazdaságtörténet: <http://globaledge.msu.edu/countries/macedonia/economy>

Az ENSZ adatai:

<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=The%20former%20Yugoslav%20Republic%20of%20Macedonia>

- Gazdasági szabadság indexe (2013): <http://www.heritage.org/index/country/macedonia>
- Összefoglaló ábrák Macedónia külkereskedelmi kapcsolatairól:
<http://atlas.media.mit.edu/country/mkd/>
- Általános gazdasági, ill. kivittel kapcsolatos specifikus információk:
EU Market Access Database: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/western-balkans/>

Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal

1. Politikai, államközi kapcsolatok

- Macedónia állammá válása után kis késéssel, 1994-ben került sor az első diplomáciai kapcsolatfelvételre Magyarországgal. A magyar-macedón diplomáciai kapcsolatok rendszere fejlettnak mondható, az elmúlt években számos kormányközi megállapodás és egyezmény született. A magyar kormány támogatja Macedónia európai uniós tagfelvételi kérelmét.

(Forrás: http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/MK/hu/Bilateralis/pol_kapcs.htm)

- Magyarország diplomáciai tevékenysége a 2001-es Ohridi Keretmegállapodásban rögzített feltételek végrehajtását ösztönzi. A belpolitikai fegyveres felkelést lezáró szerződést a kisebbségi jogok biztosítása érdekében a macedón kormány és az albán etnikai vezetők is aláírták.

(Forrás: <http://www.ucd.ie/ibis/filestore/Ohrid%20Framework%20Agreement.pdf>)

- A politikai légkör a kisebbségi jogok megszilárdítása mellett decentralizációs tendenciákat mutat, amely a helyi önkormányzatok szerepének és súlyának erősítését szorgalmazza. A fejlesztések közül elsősorban a csatornázási- és vízminőség-védelmi beruházások, a közutak rendbetétele, a szociális intézmények támogatása, valamint a sport- és kulturális központok kialakítása élvez prioritást.

(Forrás:

http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2013/05/01/feature-01)

2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok

- A magyar-macedón gazdasági, kereskedelmi és befektetési kapcsolatokat jelentős állami együttműködési törekvések kísérik. Számos kormányközi egyezmény és kétoldalú megállapodás van érvényben. A két ország közötti kapcsolatok mérföldköve volt a 2011-ben aláírt gazdasági együttműködési megállapodás, amelynek munkacsoportjai az üzletfejlesztésre, a mezőgazdaságra, az energetikára és a turizmusra fókuszálnak.
- Együttműködési megállapodás van érvényben a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) és a Macedón Gazdasági Kamara valamint a Macedón Kamarák Szövetsége között

is. Több kormányzati szervet is érintő együttműködési megállapodásra került sor 2013-ban, amely a befektetések ösztönzésére irányul.

- Magyarország az ötödik legnagyobb befektető Macedóniában, a Magyar Nemzeti Bank közlése alapján a magyar működő tőke állománya Macedóniában 2011 végére 334 millió eurót tett ki. A legjelentősebb magyar befektetések a telekommunikáció (pl. befektet a Magyar Telekom Nyrt. is), az élelmiszeripar és mezőgazdaság, a feldolgozóipar és a gépipar ágazataihoz köthetőek. Ezekon kívül számottevő egyes kis- és középvállalkozások jelenléte a térségben. Az ilyen KKV-k – mint például a Fornetti Franchise látványpékség-hálózat vagy a Masterplast csoport – tipikusan néhány százezer eurótól néhány millió euróig terjedő összegű befektetésből kisebb termelőüzemeket létesítenek, illetve disztribúciós központokat hoznak létre.
- A Magyarországi cégek elsősorban az energetikai, környezetvédelmi, vízgazdálkodási területeken lennének készek az együttműködésre, de a turizmus és az agrárterületek is számos lehetőséget kínálnak. További áttörést eredményezhet a kétoldalú gazdasági kapcsolatokban, amennyiben Magyarországról érkező tőkebefektetés valósulna meg Macedóniában. Az érdeklődők az ezzel kapcsolatos lehetőségeket, információkat elsősorban a helyi Invest in Macedonia befektetési ügynökségnél tudják beszerezni, de nagykövetségünk honlapján is számos hasznos tudnivaló is szerepel.
- Ezen kívül az országhatárokon átívelő vállalati együttműködés, mint szerveződési forma ágazattól függetlenül sikeres üzleti kilátásokkal kecsegtet. (Forrás: http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/MK/hu/Bilateralis/gazd_kapcs.htm)
2015-ben Macedónia Magyarország 53. kereskedelmi partnere volt. A teljes év vonatkozásában az export 15,68%-kal 156,4 millió euróra növekedett, míg az import 43%-kal 17 millió euróra emelkedett a 2014-es évi adatokhoz képest. A teljes áruforgalom közel 18%-os erősödést követően 173,45 millió eurót tett ki. A kivitel pozitív adatai a közúti jármű exportjának 48%-os (12,5 millió euró); a feldolgozott termékek exportjának 11,7%-os (6,42 millió euró), valamint a villamos gép, készülék és műszer exportjának 18%-os (3,6 millió euró) bővülésére vezethető vissza. Az import növekedése javarészt a bútor és bútorelem; ágyfelszerelés, ágybetét, ágybetét-tartó, párna és hasonló párnázott berendezési tárgy importjának 91,5%-os (3,2 millió euró), valamint a villamos gép, készülék és műszer importjának 130,8%-os (2,5 millió euró) bővülésére vezethető vissza. A kereskedelmi többletünk 12,68%-os növekedés után közel 139 millió eurót tett ki 2015-ben.
- A KSH adatai alapján 2015-ben tovább erősödött a magyar-macedón külkereskedelmi forgalom. A 2014 évi rekord adatok után, az áruforgalom további 17,87%-kal nőtt és 173,45 millió eurót tett ki. Importunk 11,9 millió euróról 17,04 millió euróra, exportunk pedig 135,23 millió euróról, 156,4 millió euróra emelkedett.

[Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Macedónia](#)

A magyar-macedón külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

Megnevezés	Kivitel				Behozatal				Egyenleg			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Összesen	119,13	113,79	135,23	156,41	8,47	6,47	11,92	17,05	110,67	107,31	123,31	139,36
Élelmiszer, ital, dohány	9,456	7,211	9,817	6,538	3,83	2,99	3,042	2,72	5,627	4,219	6,776	3,817
Nyersanyagok	0,731	0,564	0,697	0,741	0,84	0,5	0,448	0,489	-0,111	0,06	0,249	0,252
Energiahordozók	2,124	2,878	4,475	3,877	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	4,475	3,877
Feldolgozott termékek	55,377	53,653	54,908	61,33	3,38	2,63	6,151	9,117	51,994	51,022	48,757	52,213
Gépek, gépi berendezések	51,445	49,482	65,335	83,92	0,41	0,35	2,278	4,719	51,032	49,134	63,057	79,201

Forrás: KSH

2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozata 2012. július 3-án alakult meg 40 magyar vállalkozás részvételével. Az elnöki tisztséget Galambos Attila, a Communautrade Europe Kft. ügyvezető igazgatója tölti be. A szervezet célja a térség iránt – Albánia, Bosznia-Hercegovina, Macedónia, Montenegró, Koszovó, Szerbia – érdeklődő hazai cégek piacra jutásának elősegítése. Kiemelt feladatnak tekintjük az üzleti lehetőségek bővítését, melynek érdekében üzletember-találkozókat, tájékoztató fórumokat, üzleti delegációkat szervezünk, és igyekszünk információkkal segíteni a hozzánk forduló cégeket. A tagozat tagvállalatai havonta elektronikus hírlevelünkből értesülhetnek a térséget érintő aktuális gazdasági, politikai, társadalmi hírekről. Támogatjuk továbbá tagjainkat a partnerországok vásárain és kiállításain való részvételben. A Tagozat munkája során együttműködik a partner országok területi és országos kamarai szervezeteivel, valamint az ott működő hazai kereskedelmi szervezetekkel, képviselőkkel. A Tagozat tagja lehet bármely, Magyarországon bejegyzett, a kamarai regisztrációval rendelkező jogi személy, aki a Tagozat honlapján is megtalálható kitöltött és aláírt belépési nyilatkozatát a tagozat titkára részére megküldi. A belépéshez kapcsolódó további feltételekről a [Jelentkezés a Tagozatba](#) linken tájékozódhatnak az érdeklődők.

Elérhetőség:

MKIK Nyugat - balkáni Tagozat

Elnök: Galambos Attila

Titkár: Tepes Anna

MKIK - Nemzetközi Igazgatóság

e-mail: nybalkani.tagozat@mkik.hu

honlap: <http://www.mkik.hu/hu/kulpiaci-tevekenyseg/nyugat-balkani-tagozat-10537>

Tel: (1) 474-5142

Fax: (1) 474-5149

- 2013. március 19-én Budapesten „Sikeres piacra lépés, üzleti környezet Macedóniában” címmel szervezett gazdasági fórumot mintegy 40 fő részvételével a Tagozat a nyugat-balkáni országokat bemutató 2013. évi rendezvénysorozat első eseményeként Macedónia magyarországi nagykövetségének együttműködésével.
- 2013. május 26-29. között Galambos Attila – a Nyugat-balkáni Tagozat elnökének – vezetésével üzleti delegáció látogatott Macedóniába, ahol május 27-én a Skopje-ban szervezett üzleti fórumot követő üzletember-találkozón 20 magyar cég képviselője és a macedón üzletemberek között összesen 30 tárgyalásra került sor, melynek eredményeképp a résztvevők többsége üzletkötést vár. Május 28-án a delegáció Bitolába és Ohridba látogatott, ahol a helyi polgármesterek fogadták a résztvevőket és adtak tájékoztatást a helyi fejlesztési tervekről, üzleti lehetőségekről.
- Nikola Gruevski macedón miniszterelnök 2015. november 20-i budapesti látogatásához kapcsolódóan a Tagozat kétoldalú megbeszéléseket szervezett a macedón fél által javasolt 9 jelentősebb magyar cég képviselőinek részvételével. A program során Nikola Gruevski miniszterelnök, Vladimir Peshevski, a miniszterelnök gazdasági ügyekért felelős helyettese illetve Hristijan Delev gazdasági miniszterhelyettes tárgyalásokat folytattak a meghívott magyar cégekkel.
- Az (MKIK) Nyugat-balkáni Tagozata Magyar-macedón gazdasági fórumot és üzletember-találkozót szervezett 2015. december 16-án, Budapesten, a Magyar Nemzeti Kereskedőház Zrt. és a Macedón Gazdasági Kamara együttműködésével. A program a Magyar-Macedón Gazdasági Vegyes Bizottság (GVB) üléséhez kapcsolódóan került megszervezésre 88 fő részvételével.

Jogi, szabályozási környezet

A macedón jogrendszer egyre inkább az európai uniós standardokhoz igazodik, harmóniában az integrációs törekvésekkel. A macedón kormányok általában igyekeznek könnyítéseket és támogatásokat adni a külföldi illetőségű gazdasági szereplőknek, a működő tőke, és általánosságban a külkereskedelem ösztönzésére. Az elfogadott törvények nem tesznek különbséget belföldi és külföldi befektetők között. A kormány számos ösztönzőt vezetett be a külföldi befektetői kedv élénkítése céljából. Ennek ellenére azonban továbbra is nehézségek állnak fenn a magas szintű korrupció, a kapacitáshiánnyal és nem hatékony kommunikációs gyakorlattal bíró állami bürokratikus szervek és a jogszabályok végrehajtásának elégtelensége miatt.

(Forrás: <http://www.state.gov/e/eb/rls/othr/ics/2012/191945.htm>)

1. Macedóniából Magyarországra történő behozatal (import) szabályozása

- A Macedóniából való kivitel szabad és a legtöbb esetben költségmentes. Egyes termékek kiviteléhez azonban az illetékes hatóság által kiállított engedély szükséges. A kivitelhez szükséges alapidokumentumok: csomagolási lista, az útlevel másolata és az eredeti

felmutatása, kereskedelmi számla, származási igazolás, fuvarlevél, vámbehozatali dokumentum (SAD) kitöltése. A „Határozat az import- és exportárúk osztályozásáról” című dokumentum tartalmazza a tiltólistás, valamint a feltételeken ki- és behozható áruk listáját. Az engedélyeztetési eljárás egyablakos rendszerben történik. Az EXIM nevű elektronikus rendszer 16 különböző intézményt köt össze és az adminisztratív terhek jelentős csökkenéséhez járult hozzá.

(Forrás: http://www.ultra.com.mk/newweb/public_admin2.html)

- A következő intézmények irányítják a kereskedelempolitikát:
 - Gazdasági Minisztérium (<http://www.economy.gov.mk>),
 - Vámhivatal
(<http://www.customs.gov.mk/en/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=1>),

2. Magyarországról Macedóniába irányuló kivitel (export) szabályozása

- Macedóniában a külkereskedelmet a Külkereskedelmi Törvény szabályozza.
- A szabad árumozgás Magyarországhoz hasonlóan biztosított, azonban bizonyos termékcsoportokra kötelező engedélyt kérni. Engedélyköteles termékek többek között a katonai és rendőrségi eszközök, fegyverek és lőszer, nemesfémek, a gyógyszeriparban használatos összetevők stb.
- Speciális vámszabályok, vámtarifák:
- A vámszabályok általában az importált árukra vonatkoznak. Az átlag vámtarifa 7% alatti. A vámilleték 0-30% között van, kivéve bizonyos élelmiszeri cikkeket, amelyeknél ez akár 60%.
- A maximális vámtarifa, 60%, a gyümölcs és a zöldség, gabona, alkoholos, alkoholmentes italokra és dohányárura érvényes. A vám 0%-os a textiliparban feldolgozandó anyagokra. Különböző luxustárgyak behozatala (bor, sör, cigaretta fajták, ásványi olajok, dohány) fogyasztási adóval is terhelt. Bizonyos termékfajták minőségi ellenőrzésen is átesnek a vámhivatal mellett működő piaci felügyelőségi hivatalnokok által. Ebbe a kategóriába tartoznak a mezőgazdasági termékek legnagyobb része, a gépkocsik és elektromos termékek vagy alkatrészek, ugyanis ha amennyiben nem felelnek meg a követelményeknek, károsak lehetnek az egészségre. Bizonyos termékeknek át kell esniük egészségügyi, növény- vagy állategészségügyi vizsgálaton. Külön előírások esetén kérjük felvenni a kapcsolatot a Hivatal képviselőjével. A vámtarifákról további információ itt [szerezhető be](#).
- Jellemző, ill. javasolt fizetési módok:
- A külkereskedelmi ügylet lebonyolítása során általában készpénz vagy átutalás a jellemző. A nagyobb importőrök rendszerint rövid lejáratú, azaz két-három hónapos fizetési halasztást kérnek a megrendeléskor, éppen ezért a szerződés megkötésekor pontosan definiálni kell az átutalási napok számát.
- Piacra jutás javasolt módjai, elosztási csatornák:
- Az eladás, értékesítés gyakorlata megegyezik a Magyarországon ismert technikákkal. A macedón vásárokon való megjelenés hatékony marketingkommunikációs eszköz lehet a magyar vállalkozók számára. Az átláthatóság és hozzáférhetőség elveinek mind szélesebb körű érvényesítésével a kormány a gazdasági szervezetek számára lehetővé teszi, hogy hozzáférhessenek a potenciális üzleti partnereik alapvető, pontos adataihoz. A Központi Nyilvántartás könnyen hozzáférhető adatbázist működtet a cégekről, amely

összeköttetésben áll az Európai Üzleti Nyilvántartással (European Business Register). A cégek pontos azonosítása egy bejegyzési szám alapján lehetséges, a cég fő tevékenységének meghatározása és kódja alapján (a tevékenységi körök nemzeti osztályzásának megfelelően), a nyilvántartott cég szervezési formájának kódja, a sajátos adószám, és a bejegyzett cég által kiválasztott bankszámla alapján lehetséges.

- Szállítványozás, speciális csomagolási és címkézési előírások, javasolt szállítványozó, fuvarozó cégek:
- Macedóniában a leggyakrabban alkalmazott szállítási mód a közúti, illetve a vasúti szállítás.
- A magyar exportőröknek javasolt nagyobb helyi vagy helyi tapasztalatokkal rendelkező magyar szállítványozó cég kiválasztása pl. A&M, Eurosped szállítványozó cégek.
- Ha címkézni kell az árut, akkor a címkén fel kell tüntetni a termék nevét, a gyártó, vagy az importőr teljes címét, nettó súlyt/mennyiséget, összetevőket, tárolás módját, és vásárlói figyelmeztetéseket. Technikailag bonyolultabb termékeknél a használati utasítást, a gyártói figyelmeztetést, az engedélyszámokat, a garancia adatait, a jótállás időtartamát, és más fontos adatokat is mellékelni kell. A címkét, és egyéb információkat a vámkezelés előtt, macedón nyelven kell feltüntetni, illetve mellékelni.

Forrás: <http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto?orszagismerteto-macedonia>

3. Vállalatalapítás

- A Világbank (VB) „DoingBusiness” adatbázisa szerint Macedónia 2015-ben régióján belül az első helyen áll az aggregált adatok alapján, ami az új vállalkozás elindítását és általában az üzletkötés gördülékenységét méri az adott országban. Az ország 2015-ben a 12. helyre lépett elő a rangsorban a vállalatalapítás egyszerűsége tekintetében, lásd:
- <http://www.doingbusiness.org/rankings>
(A letölthető teljes jelentésben minden alfejezetnél részletes példákat találhatnak, melyek egy-egy cég adatain keresztül mutatják be a folyamatokat konkrét megnevezésekkel.)
- Macedóniában egyablakos vállalatalapítási rendszer van érvényben. A kezdeményezés célja az adminisztrációs terhek jelentős mértékű egyszerűsítése volt. Ily módon a cégalapítás négy munkaóra alatt elvégezhető, a vállalkozónak csupán egy intézményhez kell bemennie és ott egy alkalmazottal kell tárgyalnia. A cégiratok és egyéb dokumentumok hitelesítése után már csak a Központi Nyilvántartást kell felkeresni. Ennek szkopjei központja mellett az országban 31 regionális tagirodája is van, ahol a cég bejegyzése elvégezhető. A Központi Nyilvántartás új szolgáltatásának köszönhetően a cégbejegyzés már online úton, az illetékes szervek személyes felkeresése nélkül is elvégezhető. A bejegyzés 2399 macedón dénárba kerül, valamint további 2,5 eurót kell fizetni minden aláírás hitelesítéséért a közjegyzőnél.
(Forrás: <http://www.fez.gov.mk>)
- Külföldi tulajdonú cég alapítása legtöbbször korlátolt felelősségű társaság (DOO) vagy részvénytársaság (AD) formájában történik.
- Azon cégeknek, amelyek áfa hatálya alá tartozó árukereskedelemmel vagy szolgáltatásokkal foglalkoznak, illetve 1,3 millió macedón dénár értéknél nagyobb éves áruforgalmat bonyolítanak le, bejelentési kötelezettségük van az áfa-fizetési nyilvántartás felé. A szükséges dokumentumokról részletes felvilágosítást az Állami Adóhivatal honlapjáról kaphatnak: <http://www.ujp.gov.mk/en/vodic/category/944>

További hasznos információk magyar nyelven:

<http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto>

További hasznos információk a vállalat alapításról angol nyelven:

A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/macedonia,-fyr/>

Tax Refund MKD, adózási tanácsadó cég:

http://taxrefundmkd.com/index.php?option=com_content&task=view&id=16&Itemid=40

DTIDZ, A technológiai ipar fejlesztési területei:

<http://www.fez.gov.mk>

Az Egyesült Államok Nagykövetségének összefoglalója:

<http://photos.state.gov/libraries/macedonia/8573/ArchivePDFs-jan2013/CCG-2012.pdf>

Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) weboldala:

http://www.ebrd.com/downloads/research/factsheets/sbs/7871_BAS_FS_FYR_Mac_EU.pdf

4. Ingatlanvásárlás

- Macedóniában jelenleg nincsenek megszorítások magyar állampolgárok számára ingatlanvásárlás esetében, viszont erősen ajánlott a tranzakciót független ügyvéd jelenlétében végrehajtani, aki ellenőrizni tudja, hogy minden az előírásoknak megfelelően történik-e és az ingatlant nem terheli jelzálog stb. A vásárlást közjegyző hitelesíti. Az ingatlan összegének 2-4%-át a vásárló köteles forgalmi adóként befizetni az illetékes önkormányzat számlájára. Az ingatlanvásárlás teljes időtartama, annak minden adminisztratív vonatkozásával együtt átlagosan 66 nap alatt elvégezhető. Külföldi állampolgárok számára nemcsak magánházak és apartmanok vásárlása engedélyezett, hanem építési telkeket is bérelhetnek (99 éves időszakra) vagy vásárolhatnak nyilvános árverésen.
- Forrás: <http://www.globalpropertyguide.com/Europe/Macedonia/Buying-Guide>)
- Részletes információk az ingatlanvásárlásról (a Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa angol nyelven):
<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/macedonia-fyr/#registering-property>

5. Egyéb

- A szerzői jog védelme 1996 óta szabályozott Macedóniában. Ennek ellenére az európai uniós normákhoz való igazodás további jogszabályalkotást tesz szükségessé a közeljövőben. 2010 szeptembere óta Macedónia szerzői jogvédelmi törvénye teljes mértékben tükrözi az európai uniós normákat. A jogszabály nemcsak a szerzők és előadók jogait, hanem a film- és előadóművészek, valamint a rádiós- és televíziós szervezetek jogait is védi. A szöveg értelmében a szerzői jogok megsértője akár öt éves szabadságvesztéssel is büntethető.

(Forrás: <http://www.culturalpolicies.net/web/macedonia.php?aid=517>)

A szigorú szabályozás ellenére mégis előfordul az utcán fekete-, vagy kalóztermékek árusítása. A törvényi szabályozás gyakorlati megvalósítására éppen ezért megvalósíthatósági stratégiát dolgoztak ki 2011-ben, mely az Iparjogvédelmi Egyéb információk a hivatal honlapjáról letölthetőek: http://www.ippo.gov.mk/EN/Index_en.aspx

6. További hasznos jogi információk angol nyelven

Tudnivalók a vállalat alapításról:

A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/macedonia-fyr/#starting-a-business>

Általában a jogról:

Library of Congress: <http://www.loc.gov/law/help/guide/nations/macedonia.php>

Leaxdin.nl, globális jogi kalauz: <http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/eur/lxwemac.htm>

Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés

1. EXIM országkockázati besorolás

Az Eximbank (Mehib Zrt.) 2015. október 9-től hatályos országkockázati besorolása és a biztosíthatósági szabályok szerint Macedónia a 4-es országkockázati kategóriába esik. Két éves vagy két éven túli törlesztési futamidejű ügyletek vonatkozásában a legtöbb kockázati típusban biztosítható, kivéve projektekre. (A projekt kockázati típus pontos meghatározása a következő: „olyan üzletileg elkülöníthető beruházás, amelynél a tulajdonosok és a külső finanszírozók a befektetett tőkéjük megtérülését, illetve a hitel visszafizetését az adott beruházás pénzáramlásától várják”).

Forrás: <http://exim.hu/>

2. Helyi fejlesztési bank

Macedonian Bank for Development Promotion ad Skopje

Cím: Skopje 1000, 26 Veljko Vlahovic Str.

Telefon: +389-2-3115-844; +389-2-3114-840

Fax: +389-2-3239-688

e-mail: info@mbdp.com.mk

Web: <http://www.mbdp.com.mk/index.php/en/>

3. Helyi befektetés-ösztönzési szervezetek

- Regionális Együttműködési Szervezet (Regional Cooperation Council <http://www.rcc.int/>)
- Külföldi Befektetések Ügynöksége (Agency for Foreign Investments and Export Promotion, <http://www.old.investinmacedonia.com/>)

4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat

A Macedón Kereskedelmi Kamara (Macedonian Chamber of Commerce, MCC) 2004-ben alakult. Politikától független nonprofit szervezetként a szektorokon átívelő együttműködést segíti elő. Nyolc szektor kamarája alkotja: iparkamara, kereskedelmi kamara, szolgáltatási kamara, agrárkamara, informatikai- és kommunikációs kamara, turisztikai kamara, számviteli kamara, valamint az építőipari kamara. Az MCC jelenleg több mint 1000 tagot számlál. Tevékenységének fő célja a Macedóniában működő vállalkozások érdekképviselete és a kedvező politikák érdekében úzótt lobbitevékenység. A kamara az

üzleti környezetről naprakész információt biztosít a tagvállalkozások számára, valamint szakértői tanácsadást nyújt a versenyképesség javítása érdekében.

Macedón Gazdasági Kamara – Economic Chamber of Macedonia

Cím: Str. Dimitrie Chupovski 13, Skopje, Macedonia

Telefon: +389 (02) 3244038

Fax: (+389) 23 24 40 88

E-mail: president@mchamber.mk, elenam@mchamber.mk, snezana@mchamber.mk

Web: <http://www.mchamber.mk>

Macedón KamarákSzövetsége (Macedonian Chambers of Commerce, MCC)

Cím: 1000 Skopje, Street Praska No. 23.

Telefon: +38923091 440

Fax: +389 2 3091 440

E-mail: info@sojuzkomori.org.mk

Web: <http://www.chamber.mk/en/>

A Macedón Kereskedelmi Kamara nyolc tagszervének nincs külön honlapja, sem székhelye.

A területi kamarák elérhetősége:

[http://www.mchamber.mk/\(S\(sd2usiqhu4f22grbv3lkgr55\)\)/default.aspx?mId=3&lId=2](http://www.mchamber.mk/(S(sd2usiqhu4f22grbv3lkgr55))/default.aspx?mId=3&lId=2)

5. Tenderlehetőségek

A macedón állam a Gazdasági Minisztérium portálján keresztül naprakész információkkal szolgál a pályázható állami tenderekről:

<http://www.economy.gov.mk/>

A tenderlehetőségeket aggregáltan tartalmazó weboldalak jellemzően fizetősek és regisztrációhoz kötöttek, például:

Globaltenders.com, globális tender lehetőségek:

<http://www.globaltenders.com/tenders-macedonia.htm>

dgMARKET, globális tender lehetőségek:

<http://www.dgmarket.com/tenders/list.do~tenders-in-Macedonia-the-former-Yugoslav-Republic-of~mk>

Praktikus információk

1. Magyar nagykövetség és konzuli hivatal

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: dr. Bencze József

Első beosztott diplomata: Somogyi Gyula (e-mail: gysomogyi@mfa.gov.hu)

Külgazdasági attasé: Szél Ervin (e-mail: esznel@mfa.gov.hu)

Nagykövetség címe: 1000 Szkopje, Ul. Mirka Ginova br. 27

Telefonszám: (00-389-2) 309 2041

Fax: (00-389-2) 3063-070

E-mail: mission.skp@mfa.gov.hu

2. Beutazási feltételek

Magyar állampolgárok érvényes útlevelel vagy érvényes kártya típusú személyazonosító igazolvány birtokában, vízummentesen léphetnek be és 90 napig tartózkodhatnak a Macedón Köztársaság területén. Ideiglenes személyi igazolvánnyal nem javasoljuk átlépni a határt! 1990 előtt kiadott érvényes magyar személyi igazolványok esetében kifogásokat eddig nem tapasztaltunk. A macedón határrendészet hivatalos előírások szerint a belépéstől számított 6 hónapos érvényességet ír elő az útiokmányok esetében.

A határátlépés feltételei között szerepel az érvényes úti okmány megléte és az utazáshoz elegendő pénzüsszeg. A személy-és tehergépjárművek határon történő belépésénél és kilépésénél fokozottan ellenőrzik a macedón határellenőrzési szervek a gépjárművek forgalmi engedélyét és a biztosítás meglétét /nemzetközi zöld kártyát/. Amennyiben a járművezető nem rendelkezik zöld kártyával, vagy az nem érvényes Macedónia területére, a határátlépéskor 40,- € (legfeljebb 14 napra érvényes) értékű biztosítást kötelező váltani. Amennyiben a forgalmi engedélyben feltüntetett személy nem tartózkodik a gépjárműben, úgy a gépjármű vezetője rendelkezni köteles a magyar jogszabályok által is megkövetelt, erre az esetre szóló közokiratba, vagy teljes hatályú magánokiratba foglalt átengedési nyilatkozattal az üzembentartótól.

A macedóniai határokon az utasbaleset-biztosítás meglétét is ellenőrizhetik. Az országba beutazók, illetve azon átutazók még elindulás előtt kössék meg és szerezzék be biztosításukat.

A macedón hatóságok szigorúan szabályozzák az országba behozható készpénz mennyiségét, aminek összértéke személyenként nem haladhatja meg a 10 ezer eurót. A készpénzre vonatkozó behozatali vámszabályok megsértése súlyos szankciót vonhat maga után, ami tapasztalataink szerint akár a bejelentés nélkül szállított készpénz teljes lefoglalását is jelentheti. 2000 EUR értékű külföldi valuta (kb. 600 ezer HUF) értékű készpénz behozatalát már be kell jelenteni a vámnak a határátlépéskor. Az euró árfolyama kötött, hozzávetőleg 1 EUR = 61.8 macedón dénár (MKD).

Munkavállalás és hosszabb idejű tartózkodás

A macedóniai munkavállaláshoz munkavállalási engedély szükséges, amelyet az országba történő beutazás előtt a budapesti macedón nagykövetségen lehet beszerezni. A feltételekről ugyanitt lehet tájékoztatást kapni.

A bejelentési kötelezettséget illetően fontos, hogy megérkezését követően 24 órán belül regisztráltassa magát a város/település szerinti helyi rendőrségen, abban az esetben, ha nem szállodában tartózkodik (a szállodák automatikusan nyilvántartásba veszik a külföldi vendégeket). A regisztráció elmulasztása extrém esetekben bírságot, őrizetbe vételt, illetve kiutasítást vonhat maga után. Háziállatok, pl. kutya életvitelszerű macedóniai behozataláról az alábbi illetékes hivatal közvetlen érdeklődő megkeresés esetén további célirányos felvilágosítást tud nyújtani:

Sector for border veterinary inspection
Food and Veterinary Agency
bul. Treta Makedonska Brigada, bb.
1000 Skopje, Macedonia
tel. office ++ 389 2 2457 893 ext. 145
fax.office ++ 389 2 2457 895 ext. 145

3. Egészségügyi helyzet

Nagykövetségi honlapunkon a „konzuli információkon” belül fellelhető „hasznos telefonszámok és linkek” menüpont alatt részletes tájékoztatást adunk a Macedóniában elérhető egészségügyi szolgáltatásokról. A macedón állami közegészségügyi rendszer minősége jóval alacsonyabb a magyarországi intézmények színvonalánál, ugyanakkor elterjedtek a magánkórházak és magas színvonalú magánrendelők. Ennek megfelelően kiutazás előtt javasolt a teljes körű, egészségügyi szolgáltatásokra is kiterjedő utasbiztosítás megkötése. Allergiában, illetve cukorbetegségben érintett utazók esetében javasolt a speciális gyógyszeres készítmények utazás előtti beszerzése. Az ország higiénés helyzete a magyarországi szintnél – főként vidéki környezetben - jellemzően alacsonyabb. Egyre súlyosabb gondot jelent a nagyobb városok romló légszennyezettsége, ami jellemzően Szkopjét, Kumanovo és Tetovo városokat érinti és a fűtési szezon csúcsán (január-február) kulminál.

A csapvíz fogyasztása nem javasolt, a boltokban azonban kiváló minőségű ásványvíz kapható.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?macedonia#d>

- Hasznos lehet ezen felül az Egészségügyi Világszervezet munkacsoportja által készített, a macedón egészségügyi rendszerről statisztikákat és leíró elemzéseket közlő honlapjának megtekintése is:

<http://www.euro.who.int/en/countries/the-former-yugoslav-republic-of-macedonia>

4. Közbiztonság

Macedónia Koszovóval határos nyugati, észak-nyugati része: Skopska Crna Gora hegyvidék Kumanovo és Szkopje közötti régió, valamint a Tetovo-tól északra elhelyezkedő, Shar röghegység által határolt tájegység az utazás és ott tartózkodás szempontjából "II. Fokozott biztonsági kockázatot rejtő országok és térségek" kategóriába tartozik.

Javasoljuk, hogy a beutazók regisztráltassák tartózkodásukat a konzuli szolgálat honlapján található [„Regisztráció konzuli védelemhez”](#) online bejelentkezési rendszeren keresztül. Beutazás előtt ajánlott mindenre kiterjedő utas- és balesetbiztosítás megkötése.

A migráció miatti macedóniai válsághelyzetet 2016. június 30-ig meghosszabbították, de az továbbra is csak a migránsok által használt zöld határ térségében érvényes. A turisták és a közúti forgalom által érintett útvonalakon a közlekedés, határátlépés zavartalan. Javasoljuk azonban, hogy lehetőség szerint ne vonattal közlekedjenek Macedóniában, különösen a Gevelija–Tabanovce útirány kerülendő vonattal.

Munkaidőn kívül, kizárólag magyar nyelven hívható nagykövetségi ügyeleti szám: **+389-71-386-096**.

Mindazonáltal a Macedóniába belépő és itt tartózkodó magyaroknak alapos körtekintést, nem biztonságos helyszínek vonatkozásában mozgáskorlátozást, az etnikai eszkalációs lehetőséggel párhuzamosan politikai/vallási (muszlim) események és tömegrendezvények látogatásának mellőzését javasoljuk.

Megjegyezzük, hogy a Görögországba történő autópályás (E-75) tranzitforgalom biztonságos, tehát nem szükséges Macedóniát elkerülni a Görögországba közúton utazóknak.

Minden egyéb biztonsági szempontot Konzuli Szolgálat honlapunk macedón országmelléklete részletesen lefed.

Kérjük, hogy a macedóniai helyzetről a beutazók folyamatosan, több forrásból is tájékozódjanak. Nagykövetségünk az ügyeleti mobilszámon és hivatalos elérhetőségein kínál bővebb felvilágosítást.

Macedóniában spontán jelleggel is előfordulhatnak nagyobb politikai tüntetések, lakossági megmozdulások. Ilyen eseményekre tapasztalataink szerint 2012-ben, 2013-ban és 2014-ben is sor került Szkopjében, Tetovóban, Kumanovóban, Gosztivarban, Sztrugában és Kicsevóban, vagyis az ország nagyobb városaiban. A demonstrációs helyszínek között szerepelhetnek rendőrőrsök, kormányzati épületek, valamint, bírósági épületek, egyes esetekben nagyobb mecsetek. Korábbi demonstrációk sok esetben rövid idő alatt, internetes közösségi oldalak segítségével szerveződtek. Javasoljuk politikai tömegrendezvények, tüntetések helyszínének elkerülését, továbbá a kietlen, külföldiek által nem frekvenciált városrészek sötétedés utáni látogatásának mellőzését. A fővárosban közbiztonsági szempontból kiemelt figyelmet érdemel az óváros (Čaršija) és a mellette lévő piac (Bitpazar) amely a nap szinte valamennyi szakában igen zsúfolt, így jó terepet biztosít a zsebtolvajoknak.

Tekintettel arra, hogy Macedónia lakosságának mintegy 25%-a albán nemzetiségű, külön felhívjuk az országba látogatók figyelmét az iszlám kulturális és vallási objektumok tiszteletére, a vallási, étkezési és egyéb szokások betartására.

További, vészhelyzetekben, segítségkérésre használható helyi telefonszámok: Tűzoltóság 193, Mentők 194, AMSM (Macedón Autó-Motor-Klub diszpécserszolgálat, autómentés/szállítás): 196.

Súlyosabb katasztrófa-helyzetek, természeti csapások (pl. árvíz, havazás, földrengés) kezelésére kormányzati „Krizisközpont” nyílt Szkopjében. [Többnyelvű intézményi tájékoztató honlap](#)

5. Infrastruktúra, közlekedés

- Az országban viszonylag jól kialakított, megfelelő minőségű úthálózat húzódik észak-dél, illetve kelet-nyugat irányban. Az észak-déli tranzitútvonal viszont jó minőségűnek értékelhető, bár egyes szakaszain elmarad a nemzetközi szabványoktól. A személygépkocsira vonatkozó autópálya díjak hozzávetőleges árai (megjegyezzük, hogy az árak folyamatosan változhatnak és fizetőképneként eltérhetnek): 80-30 MKD (aktuális valuta árfolyamok: 1.- EUR = 61,695.- MKD, 1.- USD = 56,1732.- MKD; Mindkét adat hivatalos középárfolyam. Az aktuális valutaárfolyamok megtalálhatók a Macedón Nemzeti Bank honlapján: www.nbrm.mk/?pmenu=kurslistENIKL). Az autópálya kapuknál

bankkártyás fizetés is rendelkezésre áll. Az euróérmés fizetés bizonytalan: amennyiben engedélyezett, úgy magasabb árfolyammal fogadhatnak el eurót.

- Az aktuális macedóniai körülményekről utazás előtt célszerű lehet érdeklődni a Macedón Köztársaság Budapesti Nagykövetségénél: tel.: 336-0510, e-mail: budapest@mfa.gov.mk és a szkopjei nagykövetség hivatalos honlapján (Hírek/Események és Konzuli Tájékoztatás rovatok).
- Macedónia vasúthálózata mintegy 900 km hosszú. A vasúttársaság (<http://www.mzi.mk/en/index.php>) állami tulajdonban van. A Nemzetközi busz-pályaudvarról (www.sas.com.mk/) naponta indulnak járatok Belgrádba, ahonnan egyszerűen el lehet jutni a magyar fővárosba is.

6. Repülőterek

Nemzetközi repülőterek:

Skopje Alexander the Great Airport (SKP) és Ohrid St. Paul the Apostle Airport (OHD)

Repülőjáratok Budapestről: Budapestről jelenleg csak – többnyire bécsi, belgrádi vagy zágrábi – átszállással lehet légi úton megközelíteni Macedóniát.

További információkért lásd: <http://www.airports.com.mk/>

7. Banki szolgáltatások elérhetősége

- Macedónia bankrendszere kétszintű. A Macedón Nemzeti Bank a bankrendszer általános likviditásáért, valamint a helyi valuta, a macedón dénár stabilitásáért felel. Ezeken túl a devizatartalékokat is kezeli, szabályozza a fizetési rendszert és a monetáris politika végrehajtását.

(Forrás: <http://ibde.org/component/content/article/164-country-report-macedonia.html>)

- Az országban jelenleg 17 kereskedelmi bank működik. Ezek: Alpha Bank, Centralna Kooperativna Banka, Eurostandard Bank, Halkbank, Kapital Banka, Komercijalna Banka, Stater Banka, Macedonian Bank for Development Promotion, NLB Tutunska Banka, Ohridska Banka, Poshtenska Banka, Procredit Bank, Sparkasse Bank, Stopanska Banka (Bitola és Szkopje), TTK Banka, Univerzalna Investiciona Banka.

(Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_banks_in_the_Republic_of_Macedonia)

- A dénár a helyi fizetőeszköz. Hitelkártyával való fizetésre általában csak nagy készpénzforgalommal bíró üzletekben és szolgáltatóegységekben van lehetőség, ezért ajánlatos elegendő készpénzt magunknál tartani. Bankautomatákat főként a fővárosban és regionális központokban találunk, míg pénzváltóhelyeket minden nagyobb városban.

(Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?macedonia>)

- A folyószámla-nyitás általában nem jár költséggel és egy munkanap alatt kivitelezhető. A számlanyitáshoz szükséges dokumentumok banktól függően változhatnak. Egy átfogó listát a következő linken érhetnek el:

<http://www.invest-in-macedonia.com/>

További információk angol nyelven:

A Macedón Központi Bank honlapja:

<http://www.nbrm.mk/?ItemID=41989BA5CE65DA48AC1B50206D0DE89D>

Macedón Bankok Szövetsége: <http://www.ubcg.info/index.php?lang=en>

8. Egyéb

- Macedónia telefonos országhívószáma: 389. Szkopje körzetszáma: 91.
- A hivatalok hétfőtől péntekig általában 8-16 óra vagy 9-17 óra között állnak az ügyfelek rendelkezésére. Vannak olyan bankok is, amelyek egyes napokon 20 óráig is nyitva tartanak. Az üzletek nyitvatartási ideje termékkínálattól függően változó, de nagy általánosságban elmondható, hogy a nagyobb élelmiszerüzletek és a turisztikai szolgáltató egységek minden nap nyitva tartanak. (Forrás: <http://hipa.hu/Region/Macedonia/Data>)

Kultúra

1. Vallás, vallási szokások

Macedónia mai lakosságának többsége ortodox keresztény, a 2002-es népszámlálás adatai szerint 64,7%-uk. Jelentős a muszlim kisebbség számaránya is (33,3%), emellett római katolikusnak vallotta magát a lakosság 0,37%-a.

(Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_the_Republic_of_Macedonia és <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mk.html>)

Macedóniának nincs államvallása, az ország alaptörvénye garantálja a vallási szabadságot. Az alkotmány 2001-es kiegészítése öt nagyobb vallási csoportot nevez meg: a macedón ortodox keresztényeket (Macedonian Orthodox Church, MOC), a macedón iszlám közösséget (Islamic Community of Macedonia, ICM), a római katolikusokat, a zsidókat és a metodistákat.

A vallási élet jórészt templomokban vagy mecsetekben zajlik. A legfontosabb ünnepek a keresztények számára a karácsony és a húsvét, a muszlimok számára pedig a Ramadán és a Kurban Bayram. A máig is őrzött hagyományok közül a máglyakészítés és az éneklés bír nagy jelentőséggel karácsonykor. Vízkeresztkor egy keresztet dobnak vízbe, melytől az új esztendő megáldását remélik.

(Forrás: <http://www.everyculture.com/Ja-Ma/Macedonia.html>)

2. Fontosabb ünnepek

A munkaszüneti napok listáját a következő linken érheti el:

Angolul: http://en.wikipedia.org/wiki/Public_holidays_in_the_Republic_of_Macedonia

Nemzeti ünnep: augusztus 2. (köztársaság ünnepe); szeptember 8. (függetlenség napja)

(Forrás: <http://www.kulugyminiszterium.hu/dtweb/unnepek.aspx>)

3. Üzleti etikett, tárgyalási szokások

- A macedón üzletemberek általában beszélnek angolul, a középkorúak pedig a délszláv nyelvek bármelyikét is. Délies mentalitásuknak köszönhetően vendégszeretők, barátkozóak, nyitottak. A tárgyalások hosszadalmasak, gyakran kötik össze az étkezésekkel. tárgyaláskor tabu témának számít a balkáni háború, az etnikai, vallási különbségek. Macedóniában a személyes kapcsolatok nagyon fontosak. Az ajándékozás elfogadott szokás.
- Forrás: <http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto?orszagismerteto-macedonia>

- Amikor találkozáskor kézfogásra kerül sor, fontos, hogy az üzletfelek keressék egymás tekintetét. Muszlim vallású üzletfelekkel való tárgyaláskor különösen ügyelni kell a személyes tér érzékelésének különbségeire, hiszen a muszlim kultúrában a férfiak és nők közötti interakciót és érintést nagyon szigorú társas normák irányítják. A vallási, etnikai különbségekre és szokásokra ajánlott fokozottan odafigyelni.
 - A macedónok esetében 15-20 perces késések gyakran előfordulnak és ez igaz az üzleti megbeszélésekre is. Az éttermi megbeszéléseket célszerű legalább 2 óra hosszára tervezni, mert az étkezésnek fontos szociális funkciót tulajdonítanak az üzleti életben is.
 - A macedóniaiak beszélgetési stílusa erősen függ a társadalmi háttértől. Általánosságban véve azonban elmondható, hogy beszédstílusuk kedves, de szókimondó.
 - A macedón társadalom különböző szociális törésvonalak mentén igen tagolt. A vallási, etnikai, életkorbeli különbségek fontos szerepet töltenek be a mindennapi életben. A közelmúlt belpolitikai eseményei igen kényes kérdéseknek számítanak. A hagyományos társadalomszerkezet alapját a patriarchális család alkotja.
- (Forrás: <http://www.macedonia.alloexpat.com>)

4. További hasznos információk a kultúráról magyar nyelven

<http://utikalauz.info/macedonia/kulturaja-vallasa-nyelve.php>
<http://www.balkan.hu/macedonia.php>

5. További hasznos információk a kultúráról angol nyelven

Nők helyzete:

Wikigender, a Wikipedia gender témákkal foglalkozó oldala:

http://www.wikigender.org/index.php/Gender_Equality_in_Macedonia

Businessculture.org, weboldal a nemzetközi üzleti kultúrákról:

<http://businessculture.org/southern-europe/former-yugoslav-republic-of-macedonia-fyrom/meeting-etiquette-in-fyrom/>

Kultúra, szokások:

Wikipedia: [http://en.wikipedia.org/wiki/Macedonian_culture_\(Slavic\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Macedonian_culture_(Slavic))

UNESCO: <http://whc.unesco.org/en/statesparties/mk>

Macedón kifejezések gyűjteménye, angol kiejtéssel:

Omniglot.com, online enciklopédia:

<http://www.omniglot.com/language/phrases/macedonian.php>

További információk, linkgyűjtemény

1. Általános információk

Business Hungary: <http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto?orszagismerteto-macedonia>

Wikipedia oldal magyar nyelven: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Maced%C3%B3nia>

Wikipedia oldal angol nyelven: http://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Macedonia

CIA Factbook angol nyelven: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mk.html>

A Világbank adatbázisa angol nyelven: <http://data.worldbank.org/country/macedonia-fyr>

Macedónia központi statisztikai hivatala angol nyelven:

http://www.stat.gov.mk/Default_en.aspx

A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa angol nyelven – tudnivalók a vállalat alapításról:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/macedonia,-fyr/>

Kormányzati portál: <http://www.vlada.mk/?language=en-gb>

Macedónia Külügyminisztériuma: <http://www.mfa.gov.mk/?language=en-gb>

Macedónia Belügyminisztériuma: <http://www.mvr.gov.mk/>

Egyéb minisztériumok elérhetősége: <http://vlada.mk/node/353?language=en-gb>

Macedónia rendőrsége: <http://www.mvr.gov.mk/>

2. Szkopje

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Skopje>

A város hivatalos honlapja: <http://www.skopje.gov.mk/en/>

3. Angol nyelvű online napilapok

Wikipedia:

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_newspapers_in_the_Republic_of_Macedonia

Macedón Információs Ügynökség (Macedonian Information Agency):

<http://www.mia.mk/en>

Kurir: <http://kurir.mk/en/>

4. Reptér

<http://www.airports.com.mk/>

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Írta: Cserpes Tünde
Frissítette: Arany Bence

Közreműködtek:

Alberti Éva
Bárdits Anna
Hajdu Miklós
Makó Ágnes
Révész Erika
Tóth István János
Varga Anita
Verba Zoltán

Projektvezető:

Makó Ágnes (vezető kutató, GVI)
e-mail: agnes.mako@gvi.hu

Kutatásvezető:

Tóth István János, Ph.D.
tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
e-mail: istvan.janos.toth@gvi.hu

A kézirat első verziója lezárva: 2013. november
A frissített verzió lezárva: 2015. március

Projekt: ORSZÁGPROFIL_2013 és ORSZÁGPROFIL_2014

Az országprofilot Tepes Anna, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nemzetközi Igazgatóság, 2016 júniusában frissítette.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet

Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 120.

Tel: 235-05-84

Fax: 235-07-13

E-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>